

Tema ::

- >> Fosterbarnet Maria
- >> Samværsrett ved omsorgsovertagelse
- >> Et barns reise til fosterhjem
- >> Fosterforeldres egne barn
- >> Barn som flytter i fosterhjem i egen slekt

Et barns reise til fosterhjem

Å bli fosterbarn er en overgang, - eller reise - fra det kjente til det ukjente. Alle overganger fører med seg en risiko for negativ utvikling. Men de fører også med seg muligheter for vekst. Og; selv om biologiske foreldre er viktige for barn, viser forskning at de fleste fosterbarn ikke har sterke ønsker om å flytte tilbake til dem, skriver psykolog Toril Havik i Tema.

Fosterhjem.no inviterer deg med på

ET BARNES REISE TIL FOSTERHJEM - behov, tanker og følelser

Av psykolog Toril Havik

De grunnleggende spørsmålene for fosterbarn handler om nærhet og tilhørighet: Er jeg likandes? Kommer dere til å bli glad i meg? Og det handler om dyktig - het og mestring: Kan jeg klare det? Kan jeg hanskkes med det? Vil dere synes jeg er flink?

Disse grunnleggende spørsmålene om nærhet og mestring vil alltid være de samme. Men hvordan de blir behandlet og besvart, vil bli sterkt påvirket av de personlige behovene og særtrekkene til hvert enkelt barn, og av barnets fosterfor - eldre, foreldre og saksbehandler. De vil også bli sterkt påvirket av rådende ideer om hva fosterhjemsarbeid går ut på, og hvordan det bør organiseres.

I forberedelsene til dette tema om fosterbarn har jeg støtt på utfordringen i å snakke om fosterbarn som en "gruppe", samtidig som de åpenbart ikke utgjør noen homogen gruppe. Hvert fos - terbarn er unikt, siden alle er et produkt av sine unike gener i samspill med sine unike omgivelser, og vil fortsette å være det.

Fosterbarn skiller seg sterkt fra hverandre på mange viktige måter. De mest åpenbare er hvor gamle de er når de kommer til fosterhjemmet, hvor lenge de har bodd der, og hvor lenge det er meningen at de skal bli.

Jeg har møtt denne utfordringen ved å velge å fokusere på noen av basisemnene for fosterhjemsarbeid, heller enn å foku - sere på spesifikke funn fra min egen og andres forskning.

GRUNNLEGGENDE FELLES ERFARINGER HOS FOSTERBARN

Selv om hvert fosterbarn er en unik menneskelig skapning, har alle fosterbarn en grunnleggende ting felles: De bor i fosterhjem - og de bor i fosterhjem fordi foreldrenes omsorgsevne blir vurdert som utilstrekkelig til å ivareta barnas behov, altså ikke "god nok".

UTILSTREKKELIG OMSORG FØR OMSORGSOVERTAKELSEN

Utilstrekkelig omsorg setter et barns psykiske helse i fare, derfor er barn som kommer til fosterhjem sårbare barn. Som gruppe kommer de til fosterhjemmet med en tung bagasje av følelsesmessige og atferdsmessige problemer; begge deler blir ofte assosiert med dårlig konsentra - sjonsevne og lav utholdenhet. Disse pro - blemene gjør det duket for lærevansker og problemer med foresatte.

Barn som ikke blir tatt skikkelig vare på, og som har vansker med skole og fore - sette, får for få opplevelser av trygg nær - het og av mestring. De har ofte dårlig selvbilde og uten tillit til andre.

Det blir postulert av Bowlby, som grunnla tilknytningsteorien, at barnet allerede i sitt første leveår utvikler forstå - diene av hva han kalte en "intern arbeids - modell for selvet og andre". Denne interne arbeidsmodellen blir formet av hvordan barnet opplever omsorgen hun eller han mottar. Følsom omsorg mates inn i en intern arbeidsmodell der barnet ser på seg selv som verdig kjærlighet, og kompetent, og andre mennesker blir opp - fattet som omsorgsfulle. Ufølsom omsorg mates inn i en intern modell der barnet ikke er verdig kjærlighet, ikke mestrer, og der andre blir oppfattet som uengasjerte eller farlige. Disse barnas bånd til forel - drene blir gjerne usikre: Unnvikende, ambivalente eller uorganiserte. Evnene deres til å danne og opprettholde trygge forhold har lett for å ødelegges. Måten de møter andre mennesker på vil ofte søke tilbakemeldinger som bekrefter forvent - ningene om ikke å bli likt og ikke være i stand til å oppnå ting - og "gode" initiativ fra foresatte og voksne blir ofte mistolket som "dårlige". Slik har den interne arbeidsmodellen for selvet og de andre en tendens til å bli bekreftet.

Jo eldre barnet er når det kommer i foster - hjem, og jo flere tidligere plasseringer det har hatt, jo tyngre er vanligvis byrden av proble - mer barnet har med seg til fosterhjemmet. Byrden har også en tendens til å være tyngre for gutter enn for jenter.

ATSKILLELSE

Å bli plassert i fosterhjem innebærer atskillelse fra daglig omgang med foreldre og søsken. Det innebærer også ofte atskillelse fra foresatte, barnehage eller skole, og nabo - lag. Når vi blir skilt fra mennesker som står oss nær, opplever vi det som regel som et tap, og vi sørger. Fosterbarns sorgprosess er ofte en svært komplisert prosess.

Den er komplisert fordi utilstrekkelig omsorg som regel fører til sammensatte og kompliserte følelser overfor omsorgsgi - verne. Og når følelsene overfor personene en har mistet er kompliserte, blir sorgproses - sen gjerne vanskeliggjort fordi barnet føler seg lettet, men også på grunn av skyldfølelse og skam. For å gjøre det enda mer kompli - sert: Verken barn eller foreldre vet hvor vir - kelig tapet er, fordi foreldrene forutsettes å ta en viss del i sine barns liv, og fordi mulighe - ten for gjenforening alltid finnes.

Samtidig er det viktig å være klar over at atskillelse er en pris mange foreldre, og barn, er villige til å betale av hensyn til barnets beste. I Norge, for eksempel, viste en

under – søkelse av 109 barn fra 6 til 12 år som var plassert utenfor hjemmet, at halvparten av foreldrene og en tredjedel av barna sa de var enige i plasseringen da de ble spurt kort tid etter at plasseringen hadde skjedd. Disse barna og foreldrene vil ha en helt annen opp – levelse av overgangen til fosterhjemssorg enn barna og foreldrene som motsatte seg plasseringen.

OVERGANGEN TIL DET UKJENTE

Å bli plassert i fosterhjem er en overgang, eller en reise, fra det kjente til det ukjente. Alle overganger farer med seg en risiko for negativ utvikling. Men de fører også med seg muligheter for vekst. Overganger og nye situasjoner har potensial til både å hemme og fremme utvikling. Dess bedre selve over – gangen er planlagt, dess mer kunnskap om hvor lenge den nye situasjonen er planlagt å vare, og dess mer overgangen er akseptert som nødvendig, dess større sjanse for at utvikling blir fremmet.

Ved ankomsten til et fosterhjem, er bar – nets første oppgave å skaffe seg et bilde av familien hun eller han har flyttet inn hos. Som dere alle vet, har hver familie sin egen måte å tenke og handle på, utviklet over år, og basert på deres antakelser om livet generelt og fami – lielivet spesielt.

Det er viktig for barnets trykghetsfølelse at det finner ut hvordan fosterfamilien reson – nerer, agerer og reagerer. Hun eller han må finne ut av rutinene og de uttrykte og usagte reglene. Dette er hardt arbeid, selv om fos – terforeldrene hjelper barnet gjennom å for – telle, beskrive og forklare sine handlinger og nærmeste planer.

Fosterfamilien og den biologiske familien er forskjellige ikke bare i sine private moral – koder og i sine oppfatninger av hvordan fami – lieliv bør være. De er som regel også svært forskjellige med hensyn til økonomisk og kulturell kapital. For å si det som det er, å havne i fosterhjem har blitt beskrevet som en "klassereise"; fra de mer fattigsige omgivelser til de mer velstående. Mange barn kommer – terer de materielle forskjellene, og mange setter pris på å få sitt eget rom, mat- og lom – mepenger, å bli tatt med på turer, utflukter og ferier. I en norsk undersøkelse uttrykte mange biologiske foreldre seg positivt om dette, men mange uttrykte også tristhet, ofte på grensen til bitterhet, over at de ikke selv hadde råd til å gi barnet det de så gjerne skulle ha ønsket å gi.

I møtet med hennes eller hans nye familie - som barnet på dette stadiet knapt vil opp – fatte som sin familie i det hele tatt - vil bar – net berge som best det kan. Hun eller han vil bruke de mestringsstrategiene de rår over, og fordi situasjonen er skremmende, vil de ofte intensivere dem. Barnet som har overlevd gjennom tilbaketrekking, vil tendere mot å bli nesten usynlig. Barnet som har overlevd gjennom sinne og trusler, vil tendere mot å prøve å overvinne frykten for å miste kon – trollen gjennom å opptre enda mer krevende og aggressivt, og det ambivalente barnet kan tenkes å prøve å overleve gjennom plutselige og kraftige svingninger mellom klynging, avvisning og sinne. Siden det er forvirret og skremt, er det ikke lett for barnet å oppfatte at omsorgssituasjonen har forandret seg, og at de gamle mestringsstrategiene ikke lenger er nødvendige. Det trengs svært, svært, svært mange opplevelser av å bli møtt på andre måter før barnet tør endre sine vante strategier for mestring og overlevelse.

Når et barn blir født, er det fullstendig avhengig av foreldrene. Og foreldre strever etter å gi barnet sitt alt det trenger. Men ikke alle foreldre har så mye å gi, siden de selv har så lite. Dermed må de gi små porsjoner for ikke å sitte tomhendt igjen, for da har de ing – enting. Foreldrene har ingen lett tilgjengelig kilde av friskt vann.

Siden barnet får så lite, må hun spare på det lille som er. Hun utvikler et tynt, beskyt – tende laken, slik at ingen av de gode tingene fordamper, og ingen av de dårlige daler ned på henne. Når barnet kommer til foster – hjemmet, møter det to mugger fulle av, vann, som begge vil gi henne av sin overflod. Men beskyttelselakenet barnet har utviklet, hin – drer henne i å ta imot vannet. I denne fasen er det bra fosterforeldrene har fullere mugger rundt seg, som fyller dem etter behov - slik at de ikke må spare, men kan gi og gi, fordi de stadig får etterfyll selv.

Litt etter litt vil vanningen lage små hull i beskyttelselakenet, og barnet vil få litt vann. Og, med tålmodighet og hell, og med støtte fra barnevernsmugger, skolemugger og ven – nemugger, vil de små hullene litt etter litt bli større hull, og enda større hull - helt til det til slutt ikke er noe laken igjen.

SENTRALE SPØRSMÅL FOR FOSTERBARN

Studier i flere land har prøvd å finne ut hva fosterbarn selv oppfatter som mest sentralt i fosterhjemmet. Studiene har støtt på meto – diske problemer. En kan ikke blande svar fra femåringer og femtenåringer. En kan heller ikke blande svarene fra de som nettopp har kommet til fosterhjemmet med svarene fra de som har bodd der i ti år, eller fra de som har bodd i bare ett fosterhjem med de som har bodd i en hel serie hjem.

Dessuten vil ikke alle fosterbarn svare på spørsmål om hvordan de oppfatter og føler situasjonen som fosterbarn, akkurat som de fleste barn sjelden snakker mye om sine følel – ser for familien eller familiemedlemmene, langt mindre forklarer dem. I tillegg kom – mer at verken følelser, ønsker eller syns – punkter er lette å sette ord på. Det vi oppgir som våre meninger, ønsker og behov i en situasjon, kan skille seg fra hva vi oppgir i en annen.

Like fullt; de sentrale spørsmålene foster – barn har oppgitt i studier fra ulike land, er svært like. De er også i høy grad de samme områdene som litteraturen om fosterhjems – arbeid har funnet fram til som sentrale i fos – terhjemsarbeidet.

Her vil jeg ta for meg bare to av disse områdene:

- Tilhørighet
- Å være vanlig

At disse områdene er sentrale for foster – barn, betyr likevel ikke at alle fosterbarn tenker, føler og ønsker likt om dem. Siden fosterbarn og ungdom er svært ulike både i personlighet og omstendigheter (slik vi alle er), vil de ha svært ulike opplevelser av hvordan de sentrale spørsmålene blir behandlet, og svært ulike meninger om hvordan de burde bli behandlet.

De to områdene tilhørighet og å være vanlig er selvsagt forbundet med hverandre. Men her vil jeg først ta for meg spørsmålet om tilhørighet.

TILHØRIGHET

Å virkelig høre til i en familie, betyr å være medlem av den familien samme hva som skjer, og samme hva du eller de gjør. Det betyr ikke at du blir likt hele tiden, eller at handlingene dine aldri påkaller sinne, men det betyr at slike anledninger ikke fører til diskusjoner eller tvil om at du er medlem av familien. Dess yngre et fosterbarn er, og dess lenger plasseringen er tenkt å vare, dess viktigere er det for barnet å føle seg «akkurat som et medlem av familien».

Eldre barn og ungdommer som blir plassert, eller de som bare blir plassert midlertidig er ikke alltid på jakt etter denne følelsen. Deres følelse av tilhørighet vil som regel være hos den biologiske familien, som de planlegges tilbake – ført til. Men også disse ungdommene under – streker behovet for at fosterforeldrene stiller opp, at de virkelig bryr seg om dem, at de er rettferdige og ikke behandler dem annerledes enn sine egne barn.

Er det så mulig for et barn å føle tilhørighet til mer enn en familie? Ulike teoretiske – ninger vil gi litt ulike svar. Men forskning på skilsmissebarn har vist oss at det er mulig for barn å blomstre i en tokjernefamilie dersom de to foreldrene ikke er i konflikt. Forskning på fosterbarn har vist oss det samme, selv om den biologiske familien og fosterfamilien ofte er mye mer forskjellig enn skilte foreldre.

Vi vet at sjansene for at barn skal føle seg hjemme i to - eller tre - hjem, og med to - eller tre - sett av foreldre, øker når foreldrene – rene viser respekt for hva de andre foreldrene – rene hver for seg prøver å gjøre for barnet. Vi vet at det er mye vanskeligere hvis ett eller begge foreldrene har sterkt behov for at barnet elsker bare dem og ingen annen konkurrerende voksen, og insisterer på at sånn må det være.

Som et eksempel på barns evner til å føle seg hjemme hos to foreldrene, vil jeg fortelle en liten solskinnshistorie. I en norsk studie hadde vi separate intervju med fostermødre biologiske mødre barn og ansatte i barnevern – net.

Fostermoren og den biologiske moren til en sju år gammel gutt som hadde vært i fosterhjem siden han var tre, fortalte inter – vjeren om den samme hendelsen. Slik hver av dem fortalte den, gikk de begge sammen nedover en gate med gutten mel – lom seg. Gutten holdt fostermor i en hånd og biologisk mor i den andre. Han så opp på moren sin og sa: «Du er moren min». Så så han opp på fostermoren sin, og sa: "Du er også moren min." Så så han fra den ene til den andre, og sa: "Jeg er heldig. Jeg har to mødre".

Denne sju år gamle gutten følte seg, i det minste der og da, heldig fordi han hadde to mødre og han følte seg hjemme hos begge. Samtidig hadde han ingen tanker om å flytte tilbake til sin mor. Alle tankene om fremti – den innebar å vokse opp i fosterhjemmet; "familien" var fosterfamilien.

Forskning har vist at selv om de biologiske foreldrene er viktige for barna, har de fleste fosterbarn ingen sterke ønsker om å flytte tilbake til dem. Noen fordi det ville innebære å flytte fra familien de opplever som sin familie, andre fordi de innser at de biologiske foreldrene er ute av stand til å gi dem god nok omsorg til å sikre utviklingen deres.

Det blir ofte sagt at alle fosterbarn har en urealistisk og idealisert oppfatning av foreldrene, at de gir seg selv skylden for plasseringen, og at de lengter etter å bli gjenforent med sine "virkelige" foreldre. Dette ser ut til å være myter. I en kanadisk studie gjennomført av Kutzfeldt, sa nesten alle de 89 deltakende barna at flyttingen til foster – hjemmet hadde vært nødvendig at den hadde vært til deres beste, om enn ikke all – tid til foreldrenes beste.

Dessuten så de pri – mært plasseringen som et resultat av at for – eldrene hadde kommet til kort, og ikke av hva de selv hadde gjort eller ikke gjort. Endelig så de evnen til å kommunisere og løse problemer i den biologiske familien som utilstrekkelig sammenlignet med til – svarende evner i fosterfamilien. Barna i denne studien hadde vært i fosterhjem i gjennomsnittlig fire år men den norske studien jeg nevnte tidligere, viste at også barn som nettopp var plassert utenfor hjemmet så på plasseringen som nødvendig og i hovedsak forårsaket av foreldrenes util – strekkelighet og livsførsel.

Mange fosterbarn ser altså ut til å innse forskjellene i verdier og oppdragspraksis – sis mellom biologisk familie og fosterfamilie og til å se sistnevntes verdier og praksis som nyttig for deres eget velvære og utvikling. Jeg skal gi dere bare en illustrasjon; en ti år gammel gutt jeg hadde i terapi fortalte meg etter at han hadde bodd i fosterhjem i omtrent et år "Du vet, mamma har ikke greie på gutter. Tante Mimic, hun har greie på gutter, hun".

Etter som tiden går, vil fosterbarn begynne å ta til seg vanene og verdiene til fosterfamilien. Denne prosessen vil ikke bare styrke barnets følelse av tilhørighet den vil også hjelpe og styrke dets personlige vekst.

Samtidig ser mange fosterbarn på oppgaven med å tilpasse seg fosterfamiliens regler og verdisystem som en av de vanskeligste sidene ved å bo i fosterhjem (Morris & Wheatly 1994). Det er ikke så rart at de opplever det sånn. Fosterforeldrenes uttale og uttalte forventninger om at barnet tilpasser seg fosterfamiliens vaner, kan få barnet til å føle at hun eller han ikke er "gode nok". Noen synes det er urettferdig at bare de, og ikke fosterfamilien må forandre seg. Andre motsetter seg det tilsynelatende tapet av frihet: forventningene om å skulle være hjemme til middag til leggetid, gjøre lekser, ikke være ute med gjengen, etc etc. Men fremfor alt vil endringen i atferd ofte oppleves som en trussel mot selve følelsen av "hvem jeg er", og også mot følelsen av tilhørighet til biologisk familie. Reisen inn i en (langvarig) fosterhjemplassering er på mange måter en reise borte fra ens gamle selv og familie, mot et nytt selv og familie.

SPØRSMÅLET OM Å VÆRE VANLIG

Mange fosterbarn føler seg stigmatisert av det faktum at de er fosterbarn; føler seg på en måte merket av at de har foreldre som har feilet i den grunnleggende oppgaven med å ta vare på sitt eget barn. Mange strever for å gjemme dette stigma for andre, og ofte også for seg selv. Mange uttrykker ønsket om å være "bare et helt vanlig barn". Ønsket mange har om å ta etternavnet til fosterfamilien kan, i tillegg til å styrke følelsen av tilhørighet bli sett på som et ønske om å framstille seg selv som et vanlig medlem av en vanlig familie.

I sitt strev etter å være helt vanlige, synes mange lite om det de opplever som forskjellsbehandling, eller rutiner og inngripen som skiller dem ut og gjør dem synlige for andre. De liker ikke alltid å bli unn – skyldt, som for eksempel

"...han er tross alt et fosterbarn, og det ville være urimelig å vente det av ham... ". De liker heller ikke at deres gode oppførsel eller strålende resultater ses i lys av deres

status som fos – terbarn, som for eksempel "Selv om hun er fosterbarn, har hun klart...". Fosterbarn ønsker å bli sett på som alle andre selvstendige personer, som er som de er, og gjør det de gjør fordi det er sånn de er, og ikke fordi de er medlemmer av den sårbare gruppen "fosterbarn".

Ønsket om å føle seg og bli behandlet "akkurat som andre barn/ ungdommer", kan bli vanskeliggjort av spesielle undervisningstiltak på skolen, av terapitimer, av besøk fra en hel serie mennesker hvis plikt det er å sørge for at barnet har det trygt og er fornøyd i fosterfamilien. Vanlige barn opplever ikke slike besøk og samtaleemner. Mange fosterbarn sier de godt kunne vært foruten. I den omtalte norske undersøkelsen sa en av jentene: "Hvis det er noe, vil jeg heller snakke med mamma og de (dvs fosterfar), og så kan de snakke med saksbe – handleren". Men igjen må det understrekes at fosterbarn ikke er mer like enn andre barn: Noen vil gjerne snakke med saksbe – handleren sin, og føler at de dermed blir vist respekt og får en sjanse til influere på sitt eget liv.

TIL SLUTT : Å STØTTE OG HJELPE BARNET

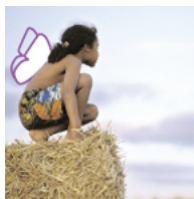
Fosterhjemsarbeid kan sies å handle om å hjelpe og støtte fosterbarn til å bearbeide sine indre arbeidsmodeller om seg selv og andre. Eller, med andre ord; å endre sine grunnleggende antakelser om hva og hvem de er, og hva de kan vente av andre. Det handler om å hjelpe barna og ungdommene til å utvikle modeller som innebærer at de er personer verdige kjærlighet at de er i stand til å mestre, og at andre mennesker stiller opp for dem. For at slike endringer skal finne sted, må barna oppleve nærhet det vil si felles opplevelser, følelser og tanker, de må bli sett og anerkjent, og i beste fall føle seg elsket og fullstendig inkludert. Men opplevelser av nærhet er ikke nok. For at endringer i grunnleggende forestillinger skal finne sted, må barna også oppleve mestring, det vil si å være i stand til å gjøre ting og forstå ting, å mestre egne og andres oppgaver.

Gjentatte opplevelser av nærhet og mestring av de små oppgavene i dagliglivet er byggsteinene som kan sette barnet i stand til å endre sin interne arbeidsmodell fra å være mest destruktiv til å bli mest konstruktiv. Etter hvert som barnet endrer sin interne arbeidsmodell, vil det begynne å gi nye betydninger til ting som har skjedd og skjer, og prøve å finne nye måter å forholde seg til andre og forstå andre på. Det er vel – dig enkelt, men samtidig uhyre vanskelig. Og det trengs veldig, veldig mange positive opplevelser for et barn tar sjansen på å opp – fatte dem som gode. Og det trengs enda mer tid før barnet har den tilliten som trengs for å oppfatte slike gode opplevelser ikke bare som unntak, men som mer eller mindre det de kan regne med å oppleve regelmessig i fremtiden.

Etter som følelsene av nærhet og mest – ring setter seg mer og mer i barnet, vil de hjelpe til å gi henne eller han mot og styrke til å forholde seg til fortiden. Det vil også hjelpe barnet å tenke fremover, fordi hun eller han vil føle at det fins en fremtid som er verd å planlegge.

Barna blir rettleidet i dette foretaket av sin medfødte vilje til å vokse dersom de får mulighetene til det. Barn er ikke passive mottakere av hjelp, de er aktive deltakere i et felles foretak av helbredelse og vekst. For hjelperne er det nyttig å vite at fosterbarn har styrken og evnene likeså vel som sårbarhetene. Det er viktig å anerkjenne begge aspektene.

De viktigste hjelperne og støttespillerne for fosterbarna i sitt foretak mot vekst og utvikling, er fosterforeldrene. Det er de som har de beste forutsetningene for å gi fosterbarnet de tusenvis av opplevelsene av å bli sett og anerkjent. Det er også foster – foreldrene som er best stilt til å gi barnet en million muligheter til å mestre små eller større oppgaver i dagliglivet. Kort sagt, fos – terforeldrene har de beste forutsetningene for å ta barnet på fersk gjerning når det er dyktig og når det gjør noe godt.

Det er også fosterforeldrene som er best stilt til å oppmuntre og støtte fosterbarnet eller ungdommen til å snakke om og reflek – tere omkring opplevelser i dagliglivet. Å snakke om dagligdagse hendelser kan gi opplevelser av nærhet. Det kan også hjelpe barnet til å komme mer i kontakt med sine egne følelser

I tveytidige situasjoner som fosterhjems – forhold ofte er, er følelsene ofte uklare, kaotiske og vekker bekymring. Når følelser er uklare og kaotiske over lengre tid, kan det hende at vi undertrykker dem eller for – vrenger dem.

DET USYNLIGE BARNET

"Det usynlige barnet" av den finske forfatteren Tove Jansson illus – trerer viktige spørsmål om hjelp og støtte til fosterbarn.

En mørk og regnfull kveld mens Mum – mifamilien satt rundt verandabordet og ren – sket dagens sopphøst kom Tootikki med det usynlige barnet, Ninni. Hun forsikret familien om at hun ikke visste noe som helst om Ninni, bare at hun hadde blitt usynlig fordi damen som hadde tatt vare på henne ikke egentlig likte henne. Damen var iskaldt ironisk hele dagen hver eneste dag, og til slutt hadde barnet begynt og blekne og bli utydelig langs kantene, og bli mindre og mindre synlig. Forrige fredag kunne hun ikke sees i det hele tatt. Damen hengte en sølvbjelle rundt halsen hennes, og ga henne til Too-ticky.

"Og nå", erklærte Tootikki, «har jeg brakt henne hit for at dere skal gjøre henne synlig igjen. Nå har jeg noen andre ting jeg må holde øye med. vær så snill å stikke innom en dag, og fortell meg hvordan det går Ha det!»

Etter at Tootikki forsvant, satt familien helt stille en stund, mens de så på den tomme stolen og den tause sølvbjellen Mummipappa lurte på om de skulle ta henne med til doktoren, men Mummy – mamma sa hun trodde at Ninni gjerne ville fortsette å være usynlig en stund. Så laget hun en seng til det usynlige barnet. Hun tente et lys, og satte fram eplet, saftglasset og de tre stripete sukkertøyene som alle i huset fikk når de la seg. Så sa hun at Ninni bare kunne komme ned og ringe hvis hun følte seg rar eller ville ha noe.

Neste dag, da Ninni kom ned trappen, kunne familien se føttene hennes, som var svært små med nervøst krøllede tær. Men lenge var føttene det eneste de kunne se av henne. Familien ble vant til å se føttene og den lyserøde kjolen og sløyfen Mummy – mamma hadde laget til henne. Hun fulgte Mummimamma over alt, sløvbjellen sluttet å ringe når Mummimamma stanset, og begynte igjen når Mummimamma fortsatte.

Det var tilbakefall. En dag mens familien puttet pleost i krukker, hørtes et plutselig høyt smell. Da de så opp, så de en stor haug pleost, helt full av glasskår Ved siden av kunne de se føttene til Ninni mens de raskt forsvant. "Å", sa Mummimamma, "det var krukken vi pleier å gi til biene. Nå trenger vi ikke bære den ned til engen. Og bestemor

sa alltid at hvis du vil ha jorda til å gro noe til deg, da må du gi den en gave om høsten". Ninnis føtter kom til syne igjen, og ovenfor kom et par spinkle legger til syne.

Mummitrollet og Lille My ga henne opp. "Hun kan ikke leke", sa Mummitrol – let. "Hun kan ikke bli sint", sa Lille My.

Gjennombruddet kom en dag de var ved sjøen Mummimamma gjespet litt og sa at ingenting spennende hadde skjedd på flere uker. Mummipappa blunket til Mummitrollet, gjorde en fryktelig gri – mase, og snek seg innpå Mummimamma bakfra. Selvsagt hadde han egentlig ikke tenkt å puffe henne ut i vannet, bare å lage litt moro for barna. Men før han nådde henne, hørtes et skarpt skrik, et lyserødt lyn for forbi, og Mummipappa slapp fra seg et skrik og mistet hatten sin i vannet. Ninni hadde bitt sine usynlige tenner fast i Mummipappas hale, og de var skarpe. "Du kunne bare våge å puffe henne ut i den store, forferdelige sjøen", skrek hun. Og dermed kunne alle se henne, hun var ikke usynlig lenger, og de kunne også høre henne, klart og tydelig.

Jeg tror grunnen til at Ninni ble rasende og fikk mot til å gjøre det hun gjorde var at hun trodde Mummi – mamma var i fare, og hennes eneste tanke var å beskytte henne. Så kanskje er ikke det viktigste å være i stand til å bli sint, som Lille My mente, men å være i stand til å bry seg om. Å bli tatt vare på (som Ninni hadde blitt av Mummimamma), setter oss i stand til å bry oss om, og det gir oss mot. Å handle ut fra dette motet gjør oss synlige for andre og for oss selv.

Jeg vil legge til at det virkelig store gjennombruddet kom et par minutter seinere, da Mummipappa, som prøvde å fiske hatten sin opp av vannet, mistet balansen og gikk på hodet i vannet. Han kom opp med det samme, og sto trygt på bunnen, med snuten over vannet og ørene fylt av gjørme "Du store min!", ropte Ninni, og lo hjertelig. "Å, så fantastisk! Noe så morsomt!"

"Jeg tror hun aldri har ledd før sa Tootikki undrende. «Det ser ut til at du har forandret henne, hun er verre enn selv Lille My. Men hovedsaken er at vi kan se henne, selvfølgelig."

Evnen til å le, i det minste i en ikketruende situasjon, er antakelig en av de beste signalene om velvære og antakelig et bedre tegn på god mental helse enn sinne.

"Et barns reise til fosterhjem" er en redigert versjon av Toril Haviks tale på den europeiske IFCO –konferansen i Tamperer, Finland i 2002, og er gjengitt med tillatelse. Taler er i sin helhet tidligere trykket i *Fosterhjemskontakt 7/ 2002*. En takk til redaktør i Fosterhjemskontakt Hege Sundt for bidrag til å gjøre talen tilgjengelig.

fosterhjem.no

 [Skriv ut](#)

[Redaksjon](#)